

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Quaestio V. An possit Ecclesiae aut Pontificis definitio esse erronea de
sensu Libri hæretici, cujus doctrinam condemnat?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

QUÆSTIO QUARTA.

An possit error cadere in Ecclesia, aut Pontificis definitionem de sensu Scriptura Canonica, aut de doctrina alicujus libri Catholici.

Ico primò, De fide est Ecclesiam, aut Pontificem non posse errare, dum alicujus Scripturæ sensum definit, & universis fidelibus recipiendum proponit.

Probatur ex ipsa Scriptura, & ratione manifesta, quibus supra *Cap. 8.* contra Sectarios ostendimus Ecclesiam & Pontificem, esse judicem infallibilem controversiarum in materia fidei. Sed quæstio quæ oboritur de legitimo sensu Scripturæ sacræ, manifestè verificatur in materia fidei: verus enim Scripturarum sensus nititur Dei revelantis autoritate, estque primum totius fidei fundamentum. Ergo in eo declarando necessarium est sententiam Ecclesiæ aut Pontificis ab omni errore immunem esse. Aliàs nulla superesset via, quæ possint hæreses contra verum Scripturæ sensum exortæ ex comperta veritatis luce dissipari.

Et verò si prisca Patrum vestigia relegamus, hac autoritate nixi Pontifices & Concilia profligarunt Arium, Macedonium, Nestorium, Eutichetem, quos de vero Scripturæ sensu sibi præfidentes, per legitimam verbi Dei interpretationem summâ potestate declararam ab Ecclesia segregarunt. Nec aliò telo Patres Tridentini confixerunt hæreticos contra veram Christi in Eucharia præsentiam sese effrentes, quàm interpositâ suâ autoritate, quæ declarat, illos contra Scripturæ sensum aberrare, qui Christi verba, Hoc est Corpus meum &c. *Ad fictitios & imaginarios tropos, quibus veritas carnis & sanguinis Christi negatur, contra univèrsæ Ecclesiæ sensum detorquerent.* Si quis igitur hoc interpretandi magisterium infallibile Ecclesiæ denegeret, hic nondum convictos Lutheri errores, nondum prostratam Calvinii hæresim fateatur necesse est. De quo ne quis fidelium possit dubitare, apertè declarat Tridentinum *Sess. 4.* Ecclesiæ esse, judicare de vero sensu & interpretatione Scripturarum. Neque existimo hanc doctrinam ab aliis, quàm apertis Ecclesiæ hostibus in dubium posse revocari.

II. Dico secundò: Falli nequit iudicium Ecclesiæ aut Pontificis, autoritate summâ approbantis alicujus Libri doctrinam ut veram & Catholicam.

Probatur primò: Negari non potest quin Ecclesia & Pontifex sit infallibilis in aperiendo sensu Scripturæ sacræ, uti jam inter orthodoxos compertum esse demonstravi: ergo eadè pollent facultate in approbanda alterius libri doctrinam ut Catholicâ, & absque erroris periculo recipienda. Eandem utrobique rationem militare sic ostendo. Sensus ille quem Canonicus Scriptor suis verbis expressit, potest ab alio Authore dissimili verborum ordine & apparatu consignari, sic ut nullum subsit nisi in idiomate, & verbis discrimen. Quid quæso cause est, cur sensum verum sub novo verborum apparatu latentem non possit Ecclesia deprehendere, si valeat eundem sub prioris scribendi forma dignoscere? Certè ad fidelium institutionem, & ad dimittendas controversias omninò facit, veritatem Fidei non tantum in facris Litteris sed etiam in quovis Libro, de quo lis oritur, sine errore designare.

Probatur Secundò; Si Pontifex, aut legitimum Ecclesiæ Concilium possit errare in approbanda alicujus Libri doctrinam, ut vera & Catholica, jam ferè omnes Ecclesiæ definitiones suum robur amittent. Doctrina enim in illis definita plerumque à particulari quapiam persona conscripta & concinnata fuit, ac postea Pontificis aut Concilii iudicio subiecta. Quod si in iudicando de istius Scriptoris sensu, Pontifex aut Ecclesia infallibilis non fuit, jam corrumpunt istæ definitiones ab universis Fidelibus pridem receptæ. Exemplo sint Canones illi duodecim, quos Ephesinos vocant, quibus anathema dicitur doctrinæ Nestorii; conscripti fuerunt Canones illi primum à Cyrillo in una ex synodis Epistolis, quos demum ut Catholicos Ephesina synodus approbavit, uti apertè patet *actiōne 4.* in initio Concilii Calcedonenis. Hæc autem approbatio nullius esset roboris, si non possit Synodus illa sine periculo erroris judicare de Catholico sensu scriptiois à Cyrillo confectæ. Non enim de solis verbis, ac vocibus iudicat Ecclesia, sed de sensu quem verba illa conficere debent.

III. Probatur tertio: Et argumentum desumo ex mente eorum qui hanc doctrinam præcipuè oppugnant. Fatentur illi libenter Pontificem infallibilem esse in approbandis S. Augustini libris, in ea præsertim parte quæ Pelagianos ac Semipelagianos confutavit. De probatissima horum librorum veritate vel minimum hæsitare summi piaculi loco habent: ipsum proinde S. Augustinum Patrem Patrum, Doctorem post Canonicos Scriptores primum depradicare non dubitant. Hominem tamen fuisse S. Augustinum, & in scribendis libris erròri obnoxium nemo est qui inficiabitur.

IV. Unde ergo istis S. Augustini Scriptis autoritas tanta accessit, ut ab omnibus veneratione summâ instar oraculi suscipi debeant? In promptu ratio est, quia scripta illa plures Pontifices aut Concilia approbaverunt: Illis exploratæ veritatis testimonium apposuit Concilium Constantinopolitanum II. Gelasius Pontifex in Synodo Romana, ac postea Cælestinus, Hormisdas, Joannes Papa, eadem contra Pelagii errores amplectenda esse declaravit. Certa igitur tibi est summa & inconeussa autoritas Pontificum, ac Conciliorum in approbanda S. Augustini doctrina vera ac Catholica; neque subit vereri ne hic vel ex quæstione facti, vel ex alia quapiam causa aliquod erroris periculum intervenerit. Quid igitur, dum de aliorum Authorum Scriptis sententiam Pontifices ferunt, lapsus illis aut errorem reformidas? Non tantum ad penetrandum S. Augustini sensum divinus Spiritus Ecclesiæ assistit, satis illi lucis est, ut ad alios ea sese diffundat; nec est cur lapsu temporis moderni Pontifices lucis hujus deliquium patiantur; Christus Jesus heri, & hodie, ipse & in sæcula.

QUÆSTIO QUINTA.

An possit Ecclesia aut Pontificis definitio esse erronea, de sensu Libri hæretico, cujus doctrinam condemnat?

Ico primò; Non licet inter Catholicos dubitari de Ecclesiæ, aut Pontificis autoritate infallibili in iudicando de alicujus Libri sensu hæretico.

Probatur hæc assertio, ex doctrina jam à nobis in superiori

superiori §. stabilita. Sine ullo erroris periculo potest Ecclesia, aut Pontifex approbare alicujus libri doctrinam ut veram, & Catholicam. Ergo eodem modo potest condemnare alicujus Libri doctrinam ut falsam, & hæreticam. Nulla hic dispar ratio, omnia utrinque eadem concurrunt.

II. Si in judicio de sensu libri Catholico, vel nulla est quæstio facti, vel ea definitioni infallibili minimè obstat, idem omninò statuendum erit de sententia, quæ sensus libri hæreticus declaratur. Si pro conservanda fidei veritate necessaria est in Pontifice Romano autoritas erroris expertis ad discernendam in libris S. Augustini Catholicam veritatem, non minus eadem opus erit ad designandam in aliquo Pseudo-Augustino doctrinæ falsitatem. Si denique ad officium spectat summi Pastoris, cui Christus oves suas pascendas commisit, salutaris doctrinæ pascua illis demonstrare, non minus ad ejusdem munus pertinebit, herbas nocentes, id est, doctrinam non sanam absque errore designare, ut fideles à libris, in quibus illa continetur, sui Pastoris curâ & autoritate arceantur.

Ad argumentum hoc à Pastoris officio desumptum, opponit *Simichius, in Galiato*, sufficere ut pastor sciat se salutare tantum herbas, non autem venenatas Ovis apponere, etsi interea ignoret in quo agro herba illæ creverint, aut quis fuerit agriculator: atque eodem modo laborandum non esse, etsi summus Ecclesiæ pastor nequeat scire aut definire, ex quo libro, vel auctore doctrina sana, aut noxia desumpta fuerit, modò provideat ut oves sanæ, non autem venenatæ doctrinæ pabulo nutriantur.

III. Displiceret non immeritò hæc responsio, nisi esset Scriptoris nostræ Patriæ, in qua cum venena non gignantur, minorem forte à pascuis venenatis noxam formidavit. Sed quia omnibus hæc scribimus, Quæro ergo, quid magnoperè profit Fidelium omnium Pastorem docere generatim, quid salubre sit, quid noxium, nisi fideles suos coëceat ab illis librorum pratis, & fontibus, in quibus noxia illa & venenata doctrina continetur? Quomodo autem arcebit, si non possit libros illos absque errore designare?

IV. Hoc si Pastor præstare non valeat, quomodo oves pleræque, quæ minus acutum vident, poterunt pestiferæ doctrinæ periculum evitare, dum ad vendendum noxios libros novitas invitat, author allicit, facundia demulcet, & cælestis doctrinæ Ambrosiâ se potari existimant, dum venenum hauriunt mortiferum? Nihil igitur hic juvat deducta illa à quadrupedum Pastore nonnihil clauda similitudo, qui compactum in stabulo gregem selectis herbis securè pascit, licet pratium ignoret unde demessum fuerat alimentum, Clauda, inquam, erit similitudo, nisi pariter doceatur, quo pacto grex Christi toto orbe diffusus, alicujus stabuli repagulis sic compingatur, ut nequeat libris noxiam doctrinam præsentibus liberar manus, aut oculos admove. Artem hanc meliori compendio docet Ecclesia, dum indubitata supremi Pastoris voce, & oraculo, ipsos potius libros pestiferæ doctrinæ feraces designat, ac designatos ad carceres illos condemnat, in quibus luci, & fidelium manibus perpetuò subducuntur.

V. Probatum invictè eadem veritas, ex perpetua consuetudine Pontificum & Conciliorum in ferenda

sententia de librorum sensu, aut doctrina perverfa; & ex Fidelium consensu in amplectenda illa Pontificum sententia. Clariora ex plurimis exempla summatim refero. Libros Berengarii damnavit Nicolaus II. Severi libros reprobavit Agapetus Pontifex, cujus jussu Justinianus Imperator eos flammis aboleri mandavit. Innocentius primus in Epistola 26. ad Episcopos Africanos de Scriptis Pelagii sic refert: Librum sanè, qui ejus esse diceretur, nobis à Charitate vestra transmissum evolvimus, in quo multa blasphemia, nihil quod placeret, nihil quod non penitus displiceret, à quovis damnandum, atque calcandum. Hoc verò Rescriptum de sensu libri Pelagiani, unum est ex illis de quo ipse Augustinus non dubitat pronunciare, Româ rescripta venerunt, causa finita est. Divinum nempe aliquid & infallibile hujusmodi Pontificis sententiæ, præ cæteris omnibus, inesse agnovit.

VI. Neque fuisse satis doctrinæ damnatæ, abstractendo ab Auctore ejusque sensu, anathema dicere, uti voluerunt aliqui moderni, constat ex processu habito in prima Synodo Nicæna. Ubi cum Eusebius Nicod. & Theognis Nicænus condemnationi errorum qui Ari dicebantur subscriberent, detrectabant tamen ipsi Ario, ejusque doctrinæ anathema dicere. *Quod minime crederent eum qui erat accusatus, hominem ejus generis fuisse, qui eos errores doceret:* atque hoc unum satis fuit, ut Synodus illos pro hæreticis haberet, atque exilio multaret, uti memoriæ proditum est in Socratis hist. Eccles. lib. 1. cap. 10.

Palmare in hoc genere deducitur argumentum ex actis Concilii Calcedonenfis *actiõne 8.* Ubi Synodus universa Theodoretum, post abjuratam Nestorianam hæresim, absolvere recusavit, nisi disertè diceret, *Anathema Nestorio, & dogmatibus ejus.* Durum Theodoro non videbatur dogmata à Concilio damnata reprobare, modò Nestorium, cui plurimum studebat, eorum auctorem non agnosceret. At Patres ex adverso, quamdiu id apertis verbis fateri recusabat, consonâ voce inelamarunt; *Ille hæreticus est, Nestorianus est, hæreticum foras misce.* Sed ubi Theodoretus tandem absque ambage dixit, *Anathema Nestorio, & dogmatibus ejus:* Tum demum in Concilio Episcopi omnes pronunciarunt: *Theodoretus dignus est sede Ecclesiæ, Orthodoxum Ecclesiæ Pastorem recipiat.* Mutato tantum nomine, aliis in simili causa eandem sententiam quadrare, consideranti manifestum est.

VII. Non ignoravit hunc Ecclesiæ morem, & in eo Pontificis potestatem Doctor olim in Belgio celeberrimus Michael Bajus, cujus cum sententiæ variæ damnatæ essent à Pio V. & Gregorio XIII. in rigore ac proprio verborum sensu ab assertoribus intento; nullo quæsito à Facti quæstione præsidio, suam confessionem, ac damnatæ doctrinæ retractationem inter alia his verbis expressit. „*Fateor plurimas ex iisdem sententiis in nonnullis libellis à me olim, & ante emanatam sedis Apostolicæ super iis censuram, conscriptis, & in lucem editis, contineri & defendi, Etiam in eo sensu in quo reprobantur.* Denique „*declaro me in præsentiarum ab iis omnibus recedere, & damnationi à sede Apostolica factæ acquiescere, neque posthac ulla docere, afferere aut defendere velle.* Actum die 24. Maii 1580. quo tempore hæc etiam in Academicis Fastis conscripta fuere.

VIII. Quin

Ardekin

Theologia

VIII. Quin & ipse Jansenius nullam suis scriptis, contra Sedis Apostolicæ judicium, superesse defensionem apertè profiteretur in Proæmio ad tom. 2. cap. 29. *Quidquid, inquit, ab ista Petri Cathedra, ab isto Ecclesie universa Capite, moderatore, Pontifice præscriptum fuerit hoc teneo: quidquid improbatum improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo.*

Hanc nisi supremo Pastori, majorum exemplo, auctoritatem erroris expertè concedimus, quid Calvinus, quid Lutheri Libros à Sede Apostolica proscriptos execramur? Hæresim, inquit, libri illi continent manifestam. At negabit aliquis id sibi perspicuum esse, non enim omnes eà pollent mentis acie, ut damnata dogmata in Lutheri libris illico deprehendant. Cur ergo liberum non erit dicere; doctrinam omnem à Leone X. & Tridentino damnatam execror, Lutheri verò libros ut innocuos amplector. En ad qualia demum pascua devenimus, nisi Pastoris vocem saluferam omni ambage remotà sequamur.

Dico nunc ulterius secundò. Quæstio de alicujus libri doctrina hæretica, & in sensu authoris, vera est quæstio Juris, non Facti.

IX. Quid enim est inquirere, An doctrina libri v. gr. à Jansenio vel alio authore conscripti sit hæretica, quam quærere, spectato Jure & Legibus humani sermonis, quem sensum conficiat contextus verborum qui in illo libro continetur? Hoc autem spectat ad legem quæ societas humana, verba aut scripta in certis circumstantiis usurpari & intelligi voluit, et si interea contingeret Scriptorem velle aliquem sensum verbis suis difformem. Sicut fit in valore quem Rex, aut Respublica monetæ constituit, qui debet publicè usurpari, et si is qui monetam profert cupiat illam aliter acceptari, vel etiam, quærere, An sensus ille, quem verba communi lege conficiunt, sit hæreticus? Quæ etiam est quæstio clara juris divini: resolvitur enim debet ex jure divino, quo inquiritur, an sensus illi repugnet eloquiis divinis, sive doctrinæ quem Deus pro revelata haberi voluit?

X. Sic jam subsumo: Atqui ea quæ constatur ex duabus quæstionibus juris, necessariò debet ad quæstionem Juris pertinere, Ergo quæstio illa, de alicujus libri doctrina hæretica, non Facti, sed Juris quæstionibus annumerari debet.

Ex quo patet talem hic de sensu libri hæretico subesse Juris quæstionem, qualis reperitur in aliis articulis, extra ullius authoris librum, à Pontifice aut Concilio legitimè damnatis. Quando enim ab iis propositio aliqua ut hæretica declaratur v. gr. hæc: *Mandata aliqua Dei sunt etiam justis impossibilia;* non aliud docent quam doctrinam illis verbis comprehensam hæresim continere: quid verò hoc aliud est, quam sensum illi sermone subjectum hæreticum esse, attentis Legibus quas homines communi institutione humano sermone statuerunt. Sensus enim ab authore aliquo intentus, in arcano ejus pectore non occultatur, sed ille esse Scriptoris sensus intelligitur, quem verba quibus utitur in externo tribunali, & communi hominum Judicio conficere solent. Hæc igitur manifesta juris quæstio est, de hac Ecclesia, de hac Pontifex, uti de illa priore, sine errore pronunciat.

En quocumque te verteris, sive ad Facti sive ad Juris quæstionem nullus datur effugio locus, luci-

dior est hæc veritas quam ut latebras patiatur. Hinc ne quis in ea recipienda vacillaret, sapienti consilio, ex Regis Christianissimi, & Episcoporum Gallie desiderio, Alexander VII. decrevit, ut universus ordo Ecclesiasticus huic Professioni cum juramento subscriberet.

XI. Ego N. Constitutioni Apostolicæ Innocentii X. datæ die 31. Maji 1653. & Constitutioni Alexandri VII. datæ 16. Octobr. 1656. summorum Pontificum, me subicio, & quinque propositiones ex Cornelii Jansenii libro cui nomen Augustinus excerptus, & in sensu ab eodem authore intento prout illas per dictas Constitutiones sedes Apostolicæ damnavit, sincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: sic me Deus adjuvet & hæc Sancta Dei Evangelia.

QUÆSTIO VI.

An Pontifex sit infallibilis in materia Morum, Canonizatione Sanctorum &c.

Dico primò. Errare non potest Pontifex aliquid pro universa Ecclesia definiens circa Morum honestatem, vel inhonestatem; v. gr. contractum quempiam esse licitum. Ita Bellarm. de Pont. l. 4. cap. 5. aliqui Doctores Catholici.

Probat: Quia Pontifex non est obnoxius errori aliquid definit in materia Fidei ut jam supra ostendimus. Atqui doctrina morum non est diversà à materia fidei, nisi in eo quod illa morum non sit doctrina purè speculativa, sed insuper dirigatur ad praxim, & usum actionum humanarum, quarum ordinatio spectat etiam ad regimen Ecclesie, ac supremi Pastoris officium. Ergo debet hic esse non tantum Fidei, sed etiam Morum regula infallibilis. Confirmatur id ex praxi Ecclesie, quæ contra eos anathema pronunciat, qui non credunt articulis in materia morum definitis: uti patet in Tridentino Sess. 6. can. 31. *Si quis dixerit justificationem peccare, dum intuitu aterna mercedis bene operatur, anathema sit.*

II. Hinc etiam sequitur, quando ab Ecclesia aut Pontifice religiosus Ordo approbatur, de fide esse, ejus institutum non tantum esse conforme divinis præceptis, sed etiam viam præbere faciliorem ad perfectionem, quam in ordinario Christianæ vite statu reperitur, & ad Consilia Evangelica idonea media continere.

III. Dico secundò: Quoad præcepta quæ mores concernunt, quando Pontifex potestate summâ aliquid Ecclesie prohibet, certum est illud non esse ad salutem necessarium, aut multum utile; quando autem aliquid præcipit, certum est id esse honestum.

Probat prima pars: Quia ad officium supremi Pastoris pertinet, pabulum valdè utile, aut necessarium gregi non subtrahere, quod ne eveniat debet Christus suo Vicario in rebus prohibendis assistere, cui dixit, *Pasce oves meas.*

Secunda pars de rei præceptæ honestate declaratur: Quia qui præcipit aliquid tanquam honestum, hoc ipso docet illud honestum esse. Ergo quando Pontifex in materia Morum proponit aliquid sub præcepto acceptandum ab universa Ecclesia, docet & definit illud honestè fieri, quæ definitio, cum sit in negotio pertinente ad salutem, debet esse à falsitate immunis, ne tota Ecclesia in errorem inducatur.

Dico tertio: Dum Pontifices solemnè ritu aliquem referunt in Canonem Sanctorum sine erroris periculo definiunt, eum de facto frui cælesti gloria. Hæc doctrina